

Unutsaq—unudularıq

Şamil müəllimlə şəxsi tanışlığımız mənim axşam qəzetlərimdə işə başlamışdan sonra olsa da, onun imzasını xeyli əvvəldən izləyirdim. Əsasən çərk və futbol reportajları yazırdı. Reportajlar o qədər maraqlı olurdu ki, oxuyan, sanki, stadionda əyləşib matçı izləyirdi...

Azərbaycan Dövlət Universitetinin (indiki BDU) jurnalistika fakültəsinin 1978-ci il buraxılışından (əyani) üç nəfər – Zemfira Seyidova (ailə qurandan sonra Məhərrəmli oldu), Aqil Dadaşov və mən o vaxtlar oxucular arasında çox populyar olan “Bakı” və “Baku” axşam qəzetləri redaksiyasında işə düzəldik. Zemfira və Aqil məndən bir neçə ay əvvəl redaksiyada müxbir (yarımştat) vəzifəsinə işə götürülmüşdülər.

Mənim təyinatım “Azərbaycan gəncləri” qəzetinə oldu. Redaksiyada boş ştat olmadığına görə, əmək müqaviləsi ilə işə başladım. Bir müddət sonra “Bakı” qəzetində yer boşaldı. O vaxtlar “Azərbaycan gəncləri” qəzetində məsul katib işləyən mərhum Zeynal Babayev Nəsir müəllimə mənim namizədliyimi verib. Nəsir müəllim də deyib ki, yazılarından gətirsən baxaq... O vaxtlar “Azərbaycan gəncləri” qəzetində mənim maraqla qarşılanan məqalələrim çıxmışdı. “Smolensk görüşləri” rubrikası ilə 5 nömrədə silsilə səfər təəssüratları, kosmonavt Yuri Qaqarinin anası ilə söhbət, Xəzər dənizinin ekoloji problemləri barədə bir səhifəlik təhlili məqaləm... bunlardan idi. Bir neçəsini qovluğa qoyub getdim Nəsir müəllimin qəbuluna. Görən kimi tanıdı. Daxili telefonla məsul katib Şamil Şahməmmədovu yanına çağırıb dedi:

– Şamil, bu oğlan tələbəm olub. Yazılarını gətirib, bax, söhbət elə, məsləhət bilsən işə götürək...

İki gündən sonra gəlməyimi məsləhət bildilər. O vaxt axşam qəzetlərində iki redaktor müavini və iki məsul katib olmasına baxmayaraq, Nəsir müəllim işə adam götürəndə, ilk növbədə, Şamil müəllimin rəyini nəzərə alırdı. Bu, hər şeydən əvvəl, Şamil Şahməmmədovun obyektivliyinə dəlalət edirdi.

Yazılarımla tanışlıqdan sonra Şamil müəllimin rəyi müsbət olmuşdu. Nəsir müəllimə necə təqdim etmişdisə o, məni əsas şübhəyə tam ştata işə götürdü. Nəsir müəllimi tanıyanlar yaxşı bilirlər ki, o, çox nadir hallarda işini tam ştata qəbul edirdi. Əvvəlcə ştatdakənər müxbir kimi, sonra işə yarımştat işləyirdi, dənə-dənə yoxlayıb, sınaqdan keçirirdi. Bu “sınaq müddəti” bəzən illərlə çəkirdi.

Birgə iş prosesində Şamil müəllimi daha yaxından tanıdım. Onun üzərinə çox ağır və məsuliyyətli iş düşmüşdü. O, təkcə məsul katib vəzifəsini icra etmirdi, gündəlik qəzetin hazırlanması, maketləşdirilməsi və çapı prosesində hər şeyi nəzarətində saxlayırdı.

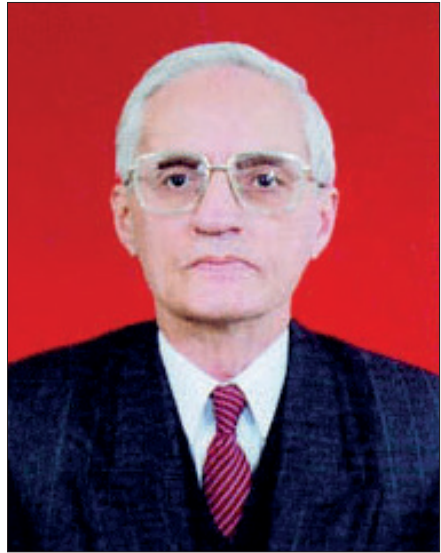
Şamil müəllim hər gün qəzetin bütün səhifələrini diqqətlə oxuyurdu. Növbətçilərin düzəlişlərini öz səhifəsi ilə tutuşdurur, işə başlandıqdan sonra yavaş-yavaş, məsuliyyətsizlərin əbrini alırdı. Buna görə də, işçilərin çoxu ondan ehtiyat edir, qəzəbinə tuş gəlməməyə çalışırdı. Amma, digər tərəfdən belə ciddi nəzarət kollektivdə məsuliyyətin və səmərəliliyin artmasına səbəb olurdu.

İşə qəbul olunandan bir neçə həftə sonra növbətçi idim. Oxuduğum səhifələr Şamil müəllimin kabinetinə apardım. Tutduğum səhifələri öz səhifələrindəkilərlə tutuşdurduqdan sonra Suraxanı maşınqayırma zavodundan hazırlanmış hesabata da ki bir cümlənin altını cızaraq dedi: “Oxu!” Oxudum və bir şey başa düşməyib, təəcüblə üzünə baxdım. “Təkrar oxu!” – Yenə oxudum. Qarışıq tabeli budaq cümləsi idi. İndi hiss etdim ki, mübtədə ilə xəbər uzlaşmır. Yəni, “müəssisənin kollektivi... nail olublar.” kimi gedib. Yazının müəllifi qaldı bir tərəfdə, Şamil müəllim diqqətsiz növbətçi kimi, məni, yalan olmasın, yarım saat danladı, necə deyər “ağ yuyub, qara sərdi”. Axır ki, bir xırda səhvə görə bu danlaqdan özü də bezib məsələyə son qoymaq istədi: Yaxşı, indi de gördüm niyə belə olur?

– Bilməmişəm – dedim.

Şamil müəllim elə bil bu cavabı gözləyirmiş kimi dərhal dedi: Oğul, bura bilənlər idarəsidir. Bilməyənlərin burada nə işi var?

– Burada işləməyimdə sizin də razılığınız olub, – dedim və bununla da söhbət bitdi.

Şamil Şahməmmədov məktəbi

Amma, Şamil müəllimin bu danlağı, sözün əsl mənasında, mənə heç vaxt unutmayaçağım bir “dərs” oldu. Özümlə söz verdim ki, bir də heç vaxt diqqətsizlik etməyəcəm.

Bundan əlavə, Şamil Şahməmmədovdan necə redaktə etmək lazım olduğunu da öyrənməyə çalışırdım. Redaktəni təkcə ondan yox, illər boyu bir yerdə işlədiyim Nəsir İmanquliyevdən, Cəmil Əlibəyovdan, Tofiq Rüstəmovdan, Şamil Fərzəliyevdən, Zeynal Babayevdən, Ramiz Əhmədovdan, Rəfail Nağıyevdən, Əşrəf Hacıyevdən, Şakir Yaqubovdan və başqalarından əxz etmək üçün onların oxuduqları yazıları dənə-dənə nəzərdən keçirirdim.

Səksəncinci illərin ortalarında Şamil müəllimi Azərbaycanın 1 nömrəli mətbu orqanı olan “Kommunist” qəzetinə redaktorun birinci müavini vəzifəsinə işə apardılar. Burada çox işləməyə də, kollektivdə axşam qəzetlərinin ab-havasını yaratmağa çalışdı. Onun təşəbbüsü ilə “Kommunist”ə nisbətən cavan kadrlar gətirildi. Amma, etmək istədiklərini tam reallaşdırma bilmədi. Əvvəlcə, “Kommunist”in veteranları ona qarşı ciddi dirəniş göstərirdilər. Digər tərəfdən, Nəsir müəllimin vəzifədən kənarlaşdırılması ilə əlaqədar axşam qəzetlərinin rəhbərliyinə Mərkəzi Komitə Şamil Şahməmmədovu məsləhət bildi və 1988-ci ilin əvvəllərində o, yenidən doğma kollektivə qayıtmalı oldu. Lakin doğma kollektiv onu yalnız üzə “mehribancasına” qarşıladı. Arxada isə... Əvvəldən onunla yola getməyənlər birləşib redaksiyada işi pozur, qəzetlərin normal çıxmasına mane olurdular. İrəli çəkib arxalandığı gənc kadrlar da dar məqamda ona kömək edə bilmədilər və

yaxud etmək istəmədilər.

Respublikada da vəziyyət dəyişmişdi, demək olar ki, bütün sahələr idarə olunmaz hala düşmüşdü. Qəzetlərin çıxıb-çıxmaması redaktorlardan, yaxud kollektivdən yox, nəşriyyatda at oynadan bir qrupdan asılı idi. Onların da arasında təsadüfi insanlar az deyildi... Qərər, Şamil müəllim kimi tələbkar və ciddi bir redaktor üçün bu şəraitdə ürayincə olan qəzəti çıxarmaq müşkül idi...

Azərbaycan KP Mərkəzi Komitəsinin və Bakı Şəhər Partiya Komitəsinin müvafiq qurumları da axşam qəzetlərinin redaksiyasındakı vəziyyətdən xəbərdar idilər. Odur ki, kadr dəyişikliyi etməyi lazım bildilər. Ş. Şahməmmədov Azərbaycan Dövlət Teleqraf Agentliyi – AZƏRTAC-ın direktorunun müavini vəzifəsinə təyin olundu.

Bu, Şamil müəllimin jurnalist kimi əmək fəaliyyətində üçüncü və son iş yeri oldu. Bir neçə il AZƏRTAC-da direktor müavini işlədi. Neçə direktor gəlib-getdi. Heydər Əliyev Azərbaycanda siyasi hakimiyyətdə qayıdandan bir müddət sonra

zəndlə mənə baxdı.

– Niyə belə fikirləşirsiniz?

– Çünki sənin müdirin təşkilatçılardan biri idi.

– Görünür, siz məni hələ də yaxşı tanımamısınız. Mən həmişə haqqın tərəfində olmuşam, orada da kim haqlı idisə, onun tərəfində olardım... – dedim.

– Mən “güman edirəm” – dedim... Sən bəzən gedəndən sonra eşitdim ki, çox vaxt müdirinlə sözlünüz düz gəlməyib, yola getməmişiniz, bundan xəbərim olmayıb.

– Sizə söz çatdırınlır heç də düz-əməlli adamlar deyildi. Mən orada olanda deməzdilər. Onlar çox dostlarınızla sizin aranızı vurdular...

Bu sözün onun xoşuna gəlmədiyini çəhrəsinin rənginin dəyişməsindən hiss etdim. Bir az ara verib, yarısəbi şəkildə dedi:

– Mənə qarşı çıxanlar elə bildilər ki, mənə pisləklə əldilər, amma əksinə alındı. Cənab Prezident saydı-seçdi, irəli çəkdi, bu boyda Dövlət Agentliyinin idarəçiliyini mənə etibar elədi. Zəhmətimi qiymətləndirdi, mənə orden verdi. Orada qalsaydım, bunların heç biri olmayacaqdı. Nəyə nail

din...

Uzun illər boyu, bir qayda olaraq, əsəblərin tarına çəkilməsi ilə müşayiət olunan gərgin iş öz təsirini göstərməyə bilməzdi. Məlum olduğu kimi, ağır xəstəliyə tutuldu. Respublika rəhbərinin bilavasitə göstərişi ilə ölkədən kənar mülaləcə alsə da tam sağalmadı. Buna baxmayaraq, bir müddət işini davam etdirdi, çətinliklə də olsa, işə gəlib-getdi. Nəhayət, ölkə rəhbərliyi səhətinə və müalicəsinin davam etdirilməsinə nəzərə alaraq, onu çox böyük hörmət-izətlə yola saldı. Bu, əslində, ən düzgün seçim idi. Çünki, Şamil müəllim ağır xəstəliklə mübarizə apararaq uzun illər yaşaya bildi. Amma, bu illər, Şamil müəllim üçün, həm də, yaşadığı ömrə baxış firsəti oldu: harada düzgün qərar qəbul edib, harada səhvə yol verib – bütün bunları götür-qoy etmək imkanı oldu.

... Arabir zəngləşirdik, daha doğrusu, ad günündə, bayramlarda, digər əlamətdar günlərdə mən ona zəng vurur, təbrik edir, hal-əhval tuturdu. Bir gün o mənə zəng etdi:

– Mətbuat Şurası mənimlə görüş keçirdi. Güman edirdim sən də orada olarsan...

– Dəvət etməmişdilər... Necə keçdi?

– İndiyədək keçirilən tədbirlər kimi... Sayıb keçirdiklərinə görə sağ olsunlar... Sonda mənə söz verdilər ki, arzu-dileyimi deyim. Bilirdim ki, qarşıda cənab Prezident tərəfindən jurnalistlər üçün inşa edilmiş evin bölgüsü olacaq. Mətbuat Şurasının sədri də, fondun icraçı direktoru da orada idi. Xahiş etdim ki, bölgüdə ədalətli olsunlar, jurnalistikada can qoyan və evi olmayan həmkarlarını nəzərə alsınlar... Təkcə sənə adını çəkdim və ailə vəziyyətini dilə gətirdim... Nə əcəb, sənə deyən olmayıb? Axı sizin kollektivdən də orada iştirak edirdilər... Əgər sənə sleyhinə bir söz desəydim, dərhal çatdırırdılar...

Sən zənglərin birində Şamil müəllim aramızda bir neçə il əvvəl olmuş söhbəti xatırladı:

– Yadındadır, bir dəfə mənə irad tutdun ki, dincəlmirəm, istirahət etməm, canıma qəsd edirəm... və nəticədə qazancım ağır xəstəlik oldu. Haradasa, haqlısan, amma, mən başqa cür ola bilməzdim. Bu yol mənim seçimidir. Məsuliyyətsizlik mənə ölmədən bətərdir. Digər iradınla isə tam razıyam: özümə sədaqətli dost, tərəfdaş seçə bilməmişəm. Daha doğrusu, seçdiklərim dar ayaqda qaçıb aradan çıxıblar, yaxud mənə qarşı olanlarla birləşiblər, xəyanət ediblər. Amma mən onlar üçün çox şey etmişəm, mənzil-məişət problemlərini yoluna qoymuşam, övladlarının nüfuzlu ali məktəblərə qəbul olunmasına kömək etmişəm, bir çoxunu layiq olmadığı məqama yüksəltmişəm... Şübhəsiz, onların bu xəyanəti mənə daha ağır zərbə olub. Bu barədə düşünürəm, istər-istəməz el deyiminə xatırlayıram: Görünür, çöyrəyimin duzu yoxmuş...

Şamil müəllim barədə bu xatirələrimi yazmadan öncə bir qədər tərəddüd etdim. Rəhbərliyi oxucunun gözündə qaldırmaq qədər özəl keyfiyyətləri vardı ki, onları da misal götürmək, sadalamaq olardı, yaxud əksinə...

Tarixən belədir ki, böyük insanların həyatda buraxdıqları səhvlər də böyük olur. Onları deməməyə düzgün olmazdı. Odur ki, bəzilərinə toxunmaq, Şamil müəllimi olduğu kimi, necə tanıyırsansa, eləcə – bəzəksiz-düzəksiz təqdim etməyi qərara aldım...

Sonda isə bunu deməyə bilmərəm. Çağdaş Azərbaycan jurnalistikası Şamil müəllimin simasında özünün ən dəyərli nümayəndələrindən birini itirdi. Ana dilimizin formalaşma cəllanmasında, ən çətin mətləblərin oxuculara anamlı və rəvan şəkildə çatdırılmasında onun danılmaz xidmətləri olub. O, redaktənin mahir ustası, qəzetçilikdə məktəb idi. Şamil müəllim həmişə fəxrli deyirdi ki, o, “Nəsir İmanquliyev məktəbi”nin yetirməsidir. Onunla işləyən gənc jurnalistlərin bir çoxu isə bu gün “Şamil Şahməmmədov məktəbi”nin yetirməsi olması ilə fəxr edir. Allah ruhunu şad eləsin!